

Antonio
Beneyto
Ferre

Els Joquets dels nostres iaies X

un canut per a tirar llidons

Quan s'acabava l'estiu i començàvem de nou les classes a l'escola, les vesprades encara eren caloroses i quan eixíem de l'escola anàvem a casa, agafàvem el berenar i a jugar fins que es fera de nit. Una forma entretinguda era anar a agafar llidons als molts llidoners que hi ha en el terme de Bocairent. Quasi sempre s'anava en quadrilla, amb els amics.

Cada grup ja tenia localitzats els seus llidoners i vigilava la seua maduració per a agafar-los quan estaven ja bons per a menjar. El llidó és un fruit que no utilitzàvem per a menjar, sinó per a jugar amb els seus ossos que són xicotets, quasi redons i buits, doncs pesen poc.

A mitjan setembre ja hi ha alguns fruits madurs, quan estan negres i brillants, i ja podíem començar a collir llidons. La seua maduració dura molt en l'arbre pel que podíem anar tres o quatre vegades al mateix llidoner i sempre hi havia per a omplir la bossa de roba que portàvem preparada, que ens havien fet les nostres mares, doncs si els ficàvem en les butxaques s'aixafaven i embrutaven prou la roba.

Normalment sempre anàvem a buscar llidons al camp, però moltes vegades a la tardor venia un senyor de Banyeres de Mariola, "el tio Cañares", que venia regalíssia i també portava llidons.

Ja teníem la municció, els ossos dels llidons, però ens falta l'arma: el canut per a poder-los disparar. Com es veu en la figura 1, calia tallar un tros de canya d'un canyar i amb la navalla tallar-la entre dos nusos i allisar-la pels dos extrems, que fóra el més recta i llarga possible, doncs així el cañut seria més potent i el llidó arribaria més lluny o faria més mal quan impactara.

Normalment utilitzàvem un pot de vidre per a guardar-los a casa, perquè no s'assecaren molt, doncs si s'assecaven eren més difícils de mondar-los en la boca, l'os es quedava més brut fregant a l'interior del cañut no eixia amb força. Com es veu en la figura 2 hi ha dos llidons verds (els falta molt per a madurar), dos grocs (maduraran ja prompte) i diversos negres (aquests ja es poden menjar) tenen un sabor dolç molt agradable, en la boca es nota la textura de la pell, però una vegada repassat entre les dents, ens queda ja l'os a punt de poder ser disparat com un projectil dins de l'ànima d'un fusell.

Figura 1.

Figura 2.

Figura 3.

A la foto hi ha nou ossos nets de polpa, i es pot apreciar que alguns han eixit molt esfèrics però la majoria no són molt uniformes. També hi ha cinc canuts. Indubtablement tots no han sigut fets amb la canya de la figura anterior. Era impossible, solament van eixir els dos més llargs i un de curt, però en fabricar el primer canut i provar-ho amb un os va resultar que el calibre del mateix no permetia disparar doncs l'os era més ample. Per a evitar aquest problema vaig cercar una canya més gruixuda i assumpte solucionat.

A algú li cridarà l'atenció que hi ha dos molt curts. Amb el canut i els llidons es podien fer moltes coses: competir a veure qui tirava l'os més lluny. Posar un pot com a diana i disparar a donar-li. O fer una espècie de guerra cara a cara a veure qui dispara més i amb més encerts. Però no ens distraguem, la finalitat del canut i els llidons era disparar-los a algú que no s'adonara i donar-li en el cap i amagar el canut i fer-te el despistat i que no poguera saber qui li havia disparat.

Hi havia dos llocs on s'utilitzava molt el canut: la classe i el cinema.

Quan D. Fidel estava explicant un tema molt interessant tota la classe estava pendent i era el moment apropiat per a traure el canut i disparar-li a les orelles d'algun company que estava assegut prou lluny de nosaltres. El que rebia l'impacte normalment no deia gens i procurava esbrinar qui li havia disparat, però la cosa es complicava quan el llidó es desviava i era advertit pel mestre. Qui ha sigut? Silenci absolut en la classe. Si es repetien molts trets, llavors el mestre cercava entre els del fons de la classe qui havia portat llidons a l'escola i els cercava pel pupitre o per la borsa dels llibres. El més fàcil de trobar era el canut i per aquest motiu s'utilitzava molt en l'aula

el canut retallat, com en les escopetes, que es podia amagar fàcilment dins de la samarreta i sobretot en els calcetins.

En el cinema la cosa era molt més fàcil, quan començava la pel·lícula i es feia la foscor ja es podia disparar al teu gust al lloc on estaven les xiques o els amics a qui empenyar. Poques vegades es parava la projecció per a cercar qui portava llidons però més d'una vegada "el tio Blai", "el tio Just" o els diferents porters que hi havia en el cinema Avenida, ens preguntaven si portàvem llidons i si ens els trobaven ens els requisaven, com en la duana quan es porta contraban.

La tècnica de disparar amb el canut era molt senzilla: netejar bé l'os del llidó dins de la boca i bufar el més fort possible perquè esquerra recte i aconseguir el lloc on volíem impactar. Ací ja explicava molt l'habilitat del tirador, tenir bon bufit, que el canut fóra el més llarg possible, la grandària si importava, i que el llidó fóra el més ajustat al calibre del canut. Els hi havia molt hàbils i amb gran facilitat encertaven quasi sempre en els trets: les orelles dels amics o el monyo de les xiques.

He provat tots els canuts menjant molts llidons i no em va costar molt recordar com tiràvem amb el canut i poder fer bons trets. He intentat que els meus néts majors jugaren però el de ficar-se el llidó a la boca no els feia molta gràcia, fent les proves de tir amb ossos prèviament mondats i els va costar prou bufar amb força perquè el llidó esquerra horitzontal amb molta velocitat. He tractat de fotografiar a dos disparant-se i la foto no era molt convincent. Al final vaig aconseguir un tret de la meua néta Núria en el qual s'aprecia el llidó després d'eixir del canut.

Bocairent, 18/02/2013